

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1167043/4

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב צבי בן יעקב – אב"ד, הרב יצחק הדאיה, הרב משה בצרי

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ליאן קהת וטו"ר יעקב קלמן)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד פרי אל ברוורמן)

הנדון: חלוקת רכוש - כריכה

החלטה

הצדדים נישאו זה לזה כדמו"י בתאריך כ"ט באייר תשס"ה (7.6.05), ומנישואין אלה נולדו שלשה ילדים (בגילאים 8-13).

לאחר העיון בכתבי טענות הצדדים, ולאחר שהתקיימו שני דיונים בעניין הרכוש, ובכללם דיון בו נחקרו הורי הבעל, ולאחר שהוגשו סיכומים מהבעל, והאישה לא הגישה סיכומים, בית הדין מחליט כדלהלן:

א. הסכם יחסי ממון, ומניות חברת [ד']

בתאריך כ"ז באייר תשס"ה (5.6.05), יומיים לפני הנישואין, חתמו הצדדים על הסכם יחסי ממון. הסכם זה אושר בתוקף של פסק דין על ידי בית המשפט לענייני משפחה בתאריך ג' בתמוז תשס"ה (10.7.05).

הסכם זה מדבר על נכסים שיש לצדדים ערב הנישואין, שיחשבו כנכסים שאין לאזן אותם (סעיף 3 ב). סעיף 4 מתייחס לנכסים שהיו ערב הנישואין, נמכרו ונרכשו נכס אחר תחתם, כשכל צד הוסיף לרכישת הנכס החדש, הרי שתמורת הנכס שמקורו מלפני הנישואין או מכספים שאין לאזנם, יוחרג מאיזון המשאבים. לענייננו נוגע בעיקר סעיף 3 ג (צד א – האישה, צד ב – הבעל):

"מבלי לגרוע מהאמור בס"ק ב לעיל, צד א מאשרת כי כל הזכויות שיש ויהיו לצד ב בחברת [ד'] לרבות המניות, יישארו בבעלותו הבלעדית, ויחשבו לצרכי הסכם זה כנכסים שאין לאזן שווים."

בכתבי הטענות של האישה (ראה פרק ד בכתב התביעה לשלום בית) טענה האישה לבטלות ההסכם. בין השאר טענה כי נכון לזמן חתימת ההסכם, היא לא הייתה מיוצגת, וכי לא הבינה את נוסח ההסכם, ולכן חתמה על הסכם זה המקפח זכויותיה.

טענה זו יש לדחות. ראשית, מדובר בהסכם סטנדרטי שאינו מקפח זכויות. הוא קובע, כפי שגם החוק קובע, שנכסים שיש לכל אחד מבני הזוג ערב הנישואין, לא יאוזנו. הסכם הממון חידד והגדיר את הדברים, בפרט בנושא חברת [ד'], שהיא חברה משפחתית שהוקמה על ידי אביו של הבעל, שזכויות הבעל בתוך החברה עצמה, אינם ברי איזון (למעט כספים שקיבל במסגרת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משכורתו, או זכויות שנצברו לזכותו האישית במסגרת עבודתו בחברה). דבר זה מקובל, צודק, נכון ואינו מקפח, וגם עולה בקנה אחד עם חוק יחסי ממון ומטרתו, כאשר ההסכם מבהיר ומחדד עקרון זה במקרה הפרטי שבין בני הזוג, כדי למנוע טענות ומענות עתידיות.

זאת ועוד, האישה גם הופיעה כחודשיים לאחר החתונה בבית המשפט לענייני משפחה, ביקשה לאשר את ההסכם והצהירה כי הבינה את תוכנו, משכך יש לקבוע כי הסכם זה תקף ומחייב. טענות על בטלות הסכם שנטענות לאחר זמן כה רב מאז חתימתו, דינן להידחות, ולו מחמת השיהוי. במקרה שלנו – גם מסיבה מהותית.

לאור הנ"ל כל הזכויות שיש לבעל בחברת [ד'], לרבות המניות, יישארו בבעלותו הבלעדית.

הועלתה טענה בעניין דיבידנדים שקיבל הבעל מהחברה.

אבי הבעל, מר [ו'], בעדותו טען שהחברה לא נותנת דיבידנדים ובנוסחים (ראה שורה 340 לפרוטוקול הדיון מיום 20.5.19).

בית הדין אינו מוצא לנכון להיכנס לשאלה העובדתית אם ניתנו בונוסים ודיבידנדים, שהרי הבונוסים והדיבידנדים לא ניתנו כשכר עבודה אלא הם פירות של הבעלות – המניות בחברה. והואיל וחברת [ד'], בעלותה ומניותיה, הוחרגו מאיזון המשאבים, כך גם פירותיהם. משכך, גם אם חולקו דיבידנדים ובונוסים לבעלי החברה מכוח היותם בעלי החברה, אין לאישה חלק בהם.

הבדיקה אם ניתנו הבונוסים לבעלים או לעובד, היא פשוטה ביותר. בונוסים שניתנים לעובד על עבודתו, מוצגים בתלוש השכר (או שניתן לאתרם בטופס 106). בונוסים שניתנים לבעלי החברה מחזיקי מניותיה, אינם חלק מתלוש השכר. כל מה שמופיע או יופיע בתלוש השכר, ייבדק ויאוזן על ידי האקטוארית. משכך אין לאזן בונוסים ודיבידנדים שקיבל הבעל מכוח היותו בעלים בחברה ומחזיק מניותיה.

כאמור, כספים שנזקפו לזכותו של הבעל בקרנות השתלמות, קופות גמל, קרנות פנסיה, חשבונות בנק אישיים וכד', הם פרי עבודתו, וכספים אלה יש לאזנם במסגרת הגירושין, בהתאם להחלטה אחרת שניתנה על ידי בית הדין.

ב. עסק האישה [ל']

בבעלות האישה עסק שהוקם בשנת 2017, עסק שנותן שעורים פרטיים לילדים וסטודנטים. במסגרת כתב התביעה שהוגש לתיק בית הדין, תבע הבעל לקבל מחצית משווי העסק. (עסק זה נקרא בכתבי הטענות בשם [ל' א'] בסיכומים נקרא [ל' ל'] ובפסק דין זה יקרה תמיד [ל']).

בית הדין סבור כי אם נקבל את תביעת הבעל, לקחה מידת הדין והצדק, שהבעל יישאר עם המניות בחברת [ד'], שהוחרגו מאיזון משאבים בהתאם להסכם הממון, בעוד עסק האישה ייכלל במסגרת איזון המשאבים. נכון שחברת [ל'] לא הוחרגה במסגרת הסכם יחסי הממון. הטעם הפשוט – היא הוקמה 12 שנה אחרי. בוודאי אם הייתה קיימת בשנת 2005, היה דינה שווה לחברת [ד'] (ושוב מדובר על שווי העסק, ובנדון [ל'] – המוניטין, אם קיים).

בסעיף 8 (1) לחוק יחסי ממון בין בני זוג התשל"ג 1973 נאמר: "ראה בית המשפט או בית הדין נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, רשאי הוא [...] לקבוע נכסים נוספים על המפורטים בסעיף 5 ששווים לא יאוזן בין בני הזוג".

אנו סבורים שהנסיבות במקרה שלפנינו, בו הבעל החריג את עסקו במסגרת הסכם הממון, כאשר לאישה באותה תקופה לא היה עסק משלה, אין זה צודק וישיר כי זכויותיו של הבעל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בעסק עצמו יוחרגו מאיזון המשאבים, ושווי עסק האישה ייכלל באיזון המשאבים. לאמור, לבעל לא יהיו זכויות בעסק [ל'] של האישה.

הדברים אמורים ביחס לעסק עצמו – מוניטין וכד', אך לא ביחס לזכויות שצברה האישה באופן אישי כתוצאה מעבודתה בעסק, כמו חסכוניות, קופות גמל, פנסיה וכד', אותם יש לאזן, כפי שיש לאזן כספים שצבר הבעל בקרנות וקופות שעל שמו, וכו"ל.

ג. דירת הצדדים ברח' [ש'] בתל אביב, והלוואת הורי הבעל

על שם הצדדים דירה ברחוב [ש'] בתל אביב. דירה זו נרכשה בחודש פברואר 2010 בסכום של 2,380,000 ש"ח. דירה זו נרשמה אצל רשם המקרקעין ת"א, בהתאם לחוזה המכר, על שם שני הצדדים, הבעל והאישה, בחלקים שווים.

בתאריך כ"ח באייר תשע"ח (12.5.2010), נתנו הורי הבעל הלוואה בסך 1,200,000 ש"ח לשני הצדדים. בין הצדדים להורי הבעל נחתם שטר הלוואה, כאשר נכתב במפורש כי סכום זה נועד לרכישת הדירה ברחוב [ש'], וכי תרשם הערת אזהרה על הלוואה זו. הערת אזהרה לטובת הלוואה, נרשמה על הדירה אצל רשם המקרקעין.

בסעיף 3.1 להלוואה נכתב כי הלוואה זו צמודה למדד.

האישה טוענת כי הובטח לה על ידי הורי הבעל שסכום זה יינתן להם במתנה. טענת האישה הוכחה על ידי הורי הבעל, ובית הדין התרשם מדבריהם כדברי אמת (ראה שורה 129, ושורה 305 לפרוטוקול הדיון מיום 20.5.19). ולאור זאת בית הדין מתרשם כי הכסף שקיבלו בני הזוג מהורי הבעל לא היה מתנה, כמו כן, הורי הבעל לא מחלו לאישה על החוב.

זאת ועוד, כדי לסתור דברים כתובים, לא די שיאמרו אמירות בעלמא. כשיש הסכם הלוואה כתוב וחתום, ואף נרשם שעבוד אצל רשם המקרקעין, הרי שאף מחילה על חוב זה מצריכה לפי דעת פוסקים רבים קנין, בפרט כאשר יש שיעבוד על נכס מסוים, יש לראותו כגבוי, ומחילה ככהאי גוונא צריכה קנין ולא מועילה מחילה בעל פה. ובמקרה שלפנינו דעתנו כי מחילת החוב מצריכה שטר כתוב וחתום, שרק באמצעותו ניתן לבטל את המשכון על ההלוואה, וכל עוד לא ניתן, לא מועילה מחילה. ולפחות יש לעשות קנין בפני עדים, שיוכלו לכתוב שטר ולבטל את הערת האזהרה. ונבאר את העניין מבחינה הלכתית.

המרדכי (סנהדרין סימן תרפ), כתב וזה לשונו:

"[...] אבל מחילה בלא בית דין, זימנין בעיא קנין וזימנין לא בעיא קנין, והוא נחלק לב' דרכים, אם מחל חוב לחברו שיש לו עליו הן בשטר הן בעל פה מדעתו בלא פשרנים, קנה, הואיל והחוב ביד הלוה, זכה במה שבידו, כאותה ששנינו [...] אלמא בלא קנין הוי מחילה, וכל שכן דאם לא מכרו לאחר דמצי מחיל. אבל המוחל על ידי פשרנים, צריך קנין שלא יתבענו עוד, דאי לאו הכי מצי אמר להו לפשרנים, משטה הייתי בכס, כיון שלא מחל בפני בית דין, ויכול לומר לפי שראיתי שהייתם מפצירין בי כל כך, לא יכולתי להישמט מכס אמרתי לכם דברי הבאי לדחותכם מעלי, הילכך צריך קנין".

מבואר במרדכי שמחילה אינה צריכה קנין, גם במחזיק המלווה שטר או משכון בידו. וכך פסק הרמ"א (חושן משפט רמא, ב): "ויש אומרים אפילו היה לו שטר או משכון עליו, אפילו הכי הוי מחילתו מחילה בדברים בעלמא". אולם בנושאי כלים הביאו בעל העיטור שהביא שיש בזה מחלוקת בירושלמי, ואכן הש"ך (רמא, ד) פסק שהוא ספיקא דדינא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

גם בטור (חושן משפט סוף סימן יב) הביא מדעת הר"ר ישעיה לעניין הדין שפשרה צריכה קנין, בניגוד למחילה שאינה צריכה קנין, וזה לשונו: "כתב הר"ר ישעיה, מה שצריכין קנין דווקא במידי דמצי למיהדר ביה, כגון אתן לך או במחול לך ותפיש שטרא, אבל במחול לך ולא תפיש שטרא אינה צריכה קנין, ואדוני אבי הרא"ש ז"ל לא חילק".

ובסמ"ע (יב, כא) הפליג עוד יותר, ופסק להלכה שלא מועילה מחילה במחזיק המלווה שטר בידו. וכך כתב הסמ"ע בדין מחילה אינה צריכה קנין: "והיינו דווקא בדלא נקט המוחל עדיין שטר חוב בידו, דבתפס שטרא כל זמן שאינו מחזיר לו מיד, לא מהני ביה אפילו מחילה גמורה בלא קנין, ועיין לקמן סימן רמ"א סעיף ב".

ובש"ך (יב, יז) נשאר בצריך עיון על הסמ"ע, מדוע בסימן רמ"א לא העיר על דברי הרמ"א.

ובקצות החושן (יב, א) כתב להסביר דעת הסוברים שלא מועילה מחילה, דכיון שיש שעבוד נכסים בתוך השטר, שטר זה הוא כגבוי, אף שאינו גבוי ממש, ולא מועילה מחילה (דלא כבמוכר שטר חוב לחברו וחזרו ומחלו, עיי"ש), דשטר העומד להגבות, לעניינים מסוימים נחשב כגבוי, ואף דלא קיי"ל כבית שמאי (סוטה כה). הסוברים שטר העומד להגבות כגבוי, מכל מקום מצאנו לעניינים מסוימים שהוא כגבוי, כמו לעניין מיגו להוציא, שאף שמיגו להוציא לא אמרינן, במחזיק השטר הטוען מיגו, אמרינן אף להוציא. ולכן במוכר שטר חוב, שכבר מכר את שעבוד נכסים ללוקח, לא הוי כגבוי אצל המוכר, שהרי המוכר לעולם לא יגבה ולא נשאר אצלו אלא שעבוד הגוף, וכיון שלעולם לא יבא ליד המוכר לידי גביה, לכן יכול המוכר למחול בלא קנין. מה שאין כן בשטר חוב שאצלו ולא נמכר, כיון דשיעבוד נכסים בתוך השטר, הרי הוא כגבוי ולא מועילה מחילה. והביא שכן כתב בתשובת הרשב"א (המיוחסות לרמב"ן סימן ק), דלכך אמרינן מגו להוציא במקום שטר, דהוי כאילו מוחזק בממון, ולא דהוי כגבוי לגמרי, דקיי"ל כבית הלל דאינו כגבוי. ולפי זה יוצא שהטעם שבמחזיק המלווה בשטר שלא מועילה מחילה, שהרי שטר זה הוא כגבוי, אף שאינו גבוי לגמרי. והוסיף קצות החושן, דמכל מקום שיטת רוב הפוסקים דמהני מחילה אף אם המלווה מחזיק בשטר.

ובנתיבות (רמא, א) כתב, דלסוברים שלא מועילה מחילה במחזיק בשטר, היינו לעניין שאינו חייב להחזיר השטר עד שיחזיר לו הלווה את החוב: "וכן בשטר מאן דס"ל דלא מהני מחילה, נראה דמודה דמכל מקום אינו יכול לתובעו, דשעבוד הגוף ודאי דנפקע על ידי מחילה, רק דס"ל דיכול להחזיק בשטר חוב עד שיפרע לו, דנגד זה לא מהני מחילה". ולפי זה בנדו"ד יכולים לטעון שאינם חפצים להסיר השעבוד מהדירה, אף אם הייתה כאן מחילה בלא קנין, וממילא יישאר השעבוד של החוב על הדירה.

עוד נראה, דכל המחלוקת אם מחילה מועילה בנקיט שטרא, היינו בשטר חוב, שאפילו חתומים שני עדים ויש ממילא שעבוד נכסים, כיון שיכול למחול על החוב, יכול למחול על שעבוד נכסים. אולם במקרה כמו נדו"ד ששעבד את הדירה אצל רשם המקרקעין, ועשה בעצמו פעולת שעבוד, שהיא כידוע חזקה יותר משעבוד נכסים סתמא, שאף מונעת מבעלי הדירה מלמכור את הדירה מבלי להחזיר את החוב (בניגוד לשעבוד סתם, שיכול למכור עם השעבוד, רק יוכל המלווה לגבות מהלוקח, וגם זה אינו פשוט כלל ועיקר, ראה משפטיך ליעקב ח"ז סימן יד אות ג), לא מועילה מחילת המלווה אלא לאחר שיסיר את הערת האזהרה והשעבוד מהדירה.

ולכן בנדו"ד גם אם הייתה מחילה בעל פה, לא מועילה המחילה, אלא אם כן נעשית באופן שניתן היה על ידה להסיר את השעבוד אצל רשם המקרקעין, ומחילה כזו יכולה להיות רק בשטר מפורש שניתן באמצעותו להסיר את הערת האזהרה. ולכן גם אם היינו מקבלים את דברי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האישה שנאמר לה בעל פה שמדובר במתנה או במחילת החוב, דבר שהוכחש ברורות על ידי הורי הבעל, והתרשמנו שדבריהם כנים, לא היה באמירה זו כדי למחוק את חיוב החזר ההלוואה, ששעבודה נרשם על הדירה.

ולכן גם מה שכתב הגרי"א (באר יצחק חאה"ע"ז טז, ד בהגהה) לחלק בין שטר רגיל לשטר בכתב ידו, דבשטר בכתב ידו ודאי מועילה מחילה לכ"ע: "ומרגלא בפומי מכבר לדון על כתב יד שתפוס המלוה, דמהני מחילה לטעם של הכנה"ג, דלכן לא מהניא מחילה בתפוס שטרא משום דהוי כגבוי, ומבואר בגיטין (דף ל"ח) דבשטר שאין בו אחריות נכסים גם לבית שמאי לא הוי כגבוי, על כן בכתב יד דאינו גובה ממשעבדי, מהני מחילה לכ"ע משום דזה לא הוי כגבוי, והארכתי בזה". ועיין בנחל יצחק (יב, ח ענף ה) מה שכתב בזה. כל זה בשטר בכתב ידו שאין בו שעבוד, אבל בנדו"ד ששעבדו את הדירה אצל רשם המקרקעין, והחוב משועבד כאמור, גם לגרי"א אין חילוק בין שטר בכת"י או שטר בעדים, ולא מהני מחילה.

עוד יש לצרף בנדו"ד את דעת כנסת הגדולה (חושן משפט הגה"ט פב, נו) שכתב לחלק בין שטר שיש בו ריעותא, שבו יש לפסוק כבית הלל דלא הוי כגבוי, לבין שטר שאין בו ריעותא, שבזה שטר העומד לגבות כגבוי אף לבית הלל, וזה לשון הכנה"ג:

"ועוד נ"ל והוא הנכון, דס"ל לתוס' דאימתי אמרינן דשטר העומד ליגבות לאו כגבוי דמי, היכא שהשטר יש לו רעותא מצד הדין או התקנה דומיא דסוטות, דכיון דמצד הדין היה להם לשתות ומתו בעליהן איתרע שטרא, כיון שעדים מעידים שנסתרה ואפשר שהיא טמאה, ודומיא דמת לוח בחיי מלוה ואחר כך מת מלוה, דמחמת התקנה אינו יכול לגבות בשטר זה אלא בשבועה, וכיון שלא על פיהם איתרע שטרא, לאו כגבוי דמי. אבל בעובדא דסטראי נינהו, כיון שהשטר לא איתרע אלא על פיו שהודה שקבל, כיון שמפיו אנו חיים, הפה שאסר הוא הפה שהתיר, וכיון שהיה יכול להכחיש ולומר להד"ם, והשטר במקומו עומד וגובה בו."

ולפי זה שטר כנדו"ד שלא נפל בו ריעותא, הרי הוא כגבוי, ולא מועילה בו מחילה ללא קנין. וכבר התבאר, שלאחר עדות הורי הבעל התרשמנו שלא הייתה אמירה שנותנים או מוחלים את החוב. אולם גם אם הייתה אמירה כזו, דעתנו שאינה מועילה אלא באופן שאפשר באמצעותה להסיר את הערת האזהרה אצל הרשם, והיינו דווקא בשטר כתוב וחתום.

לאור האמור, ממכירת תמורת הדירה יש להחזיר להורי הבעל, סכום של 1,200,000 ש"ח, צמוד למדד מיום מתן ההלוואה ועד ליום הפירעון.

ד. מתנה שנתנו הורי הבעל, ונכתב עליה שטר

במועד מתן ההלוואה – 12.5.10, נתנו הורי הבעל לבעל מתנה בסכום של 800,000 ש"ח, ועשו עימו שטר מתנה מפורש בו הם נותנים לו סכום זה במתנה.

כידוע, סעיף 5 (א) (1) לחוק יחסי ממון בין בני זוג התשל"ג 1973, מחריג מתנות שקיבל אחד מבני הזוג, ומוציא אותו מכלל איזון המשאבים, אף אם ניתן במהלך חיי הנישואין, וכך לשון החוק: "עם התרת הנישואין או עם פקיעת הנישואין עקב מותו של בן זוג (בחוק זה – פקיעת הנישואין), זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג, למעט – נכסים שהיו להם ערב הנישואין, או שקבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין". לאמור, ככל שהורי הבעל נתנו לבעל מתנה, אף במהלך חיי הנישואין, הרי מתנה זו שייכת לו, ולו בלבד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אמנם הבעל לקח סכום זה שניתן לו במתנה, וקנה בו דירה. האם יכולה האישה לטעון כי בכך הייתה כוונת שיתוף? האם בכך נוצרה הכוונה לשתף אותה באותה מתנה? דעתנו שבמקרה זה אין כאן כוונת שיתוף. ברור כי ההורים נתנו מתנה זו לשם רכישת הדירה. כך גם אמרו בעדותם, וכך גם עולה מהתאריכים הסמוכים לרכישת הדירה, ותאריך קבלת ההלוואה. מדוע לא הכלילו ההורים גם סכום זה בכלל ההלוואה, אם עשו באותו יום שטר הלוואה. לא קבלנו הסבר. אבל אנו יכולים להעלות השערה, כי אם היו כוללים גם סכום זה בהלוואה ומשעבדים את הדירה, לא יכלו בני הזוג לקחת משכנתא מהבנק.

דבר נדיר שהורים נותנים מתנה לילדם ועושים שטר מתנה. היה בזה ביטוי ברור כי סכום זה, אף שניתן לדירה הרשומה על שם שני בני הזוג, הבן ואשתו, אינה אלא לבן בלבד. ולכן, כיון שבשעת המתנה היה ברור שסכום זה ישמש לרכישת דירה הרשומה לשני בני הזוג, בא שטר ההלוואה להוכיח כי מדובר במתנה שקיבל צד אחד, ומשכך מתנה זו היא שלו, גם אם היא הועברה למוכר הדירה הרשומה על שם שני בני הזוג. השטר מסיר כל ספק בכוונת ההורים.

וכאמור, שטר המתנה מסיר גם כל ספק בטענה לכוונת שיתוף במתנה זו. העובדה כי נכתב ונחתם שטר מתנה, לקבלת הסכום הנ"ל לרכישת דירה, מלמדת כי הסכום הנ"ל, גם אם יעבור לרכישת הדירה, שלשמה ניתן, הוא של הבעל לבדו, יהיה הרישום אשר יהיה.

לאמור, מתמורת מכירת הדירה, יש ליתן לבעל 800,000 ש"ח. סכום זה אינו צמוד למדד ואינו יחסי במחיר הדירה, וכפי שיוסבר להלן.

ה. הלוואת המשכנתא מהבנק ופירעונה על ידי הורי הבעל

הצדדים נטלו משכנתא מבנק פועלים למשכנתאות, בגובה של 600,000 ש"ח (מאחר והיו הוצאות נוספות נלוות למחיר הדירה, ששולמו ממכלול הכספים הנ"ל, שהורי הבעל הלוו לבני הזוג ונתנו לבעל, כמו מס רכישה, תיווך, עו"ד, שיפוץ). משכנתא זו שולמה במהלך השנים על ידי בני הזוג, ובנוסף סכום של 200,000 ש"ח מהמשכנתא, נפרעו באמצעות מתנות שניתנו על ידי הורי הבעל בשתי פעימות: בתאריך כ' בחשוון תשע"ג (5.11.12) סכום של 100,000 ש"ח שניתן בשיק כשהמוטב הוא [ד'] בלבד. וכן בתאריך ד' בטבת תשע"ה (26.12.14), סכום נוסף של 100,000 ש"ח, בשיק שהמוטב הוא [ד'] בלבד. כשבספח השיק נכתב שניתן לפירעון המשכנתא (לפחות באחד הספחים).

ההורים גם העידו כי נתנו סכום זה לפירעון המשכנתא, ראה פרוטוקול הדיון מיום ט"ו באייר תשע"ט (20.5.19), שורות: 162, 167, 325.

השאלה העומדת לפנינו, האם מתנות אלו הינן בכלל האמור בסעיף 5 (א) (1) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, מתנות שניתנו לבעל במהלך הנישואין?

דעתנו, כי במקרה של שני השיקים הנ"ל, מדובר במתנה, שאף אם בשיק נכתב [ד'] בלבד, הואיל וההורים ידעו, כפי שגם העידו, כי מטרת המתנה הינה כיסוי הלוואת המשכנתא שהיא על שם שני בני הזוג, הרי זו כמתנה לשני בני הזוג. אין בכיתוב [ד'] בלבד, כדי להעלות או להוריד. כיון שמדובר בשיק גדול, מקובל ליתנו למוטב בלבד, ולא מקובל לכתוב דווקא שני מוטבים. לכן אין מכך ראיה שהייתה כוונה ליתן דווקא לבן ולא לבת הזוג, כאשר הייתה ידיעה וכוונה לסלק את החוב של שני בני הזוג.

נחدد יותר. כאשר הורים נותנים כסף לסילוק חוב ששני בני הזוג הם הלווים, הרי הם נותנים מתנה לשני בני הזוג, אלא אם כן יוכיחו אחרת, כמו למשל בשטר מתנה בו יכתבו שהם נותנים אך לבנם. אבל מן הסתם, כסף שניתן ומטרתו סילוק הלוואה, ששני בני הזוג הם הלווים, המתנה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מן הסתם היא לשני הלווים. ומן הסתם באותה תקופה היו יחסי הורי הבעל עם האישה תקינים וטובים, כפי שהיו במהלך כל חיי הנישואין (או ברובם הגדול, ראה שורה 49 ושורה 181 לפרוטוקול הדיון מיום ט"ו באייר תשע"ט (20.5.19)), וסכום של 100,000 ש"ח, ביחס לרמת עשרם של הורי הבעל, אינה בבחינת "מתנה מרובה", וכך גם הסכום כנ"ל לאחר שנתיים. לכן מן הסתם המתנה הינה לשני בני הזוג, אלא אם כן היה מוכח אחרת, ולא הוכח אחרת.

זאת ועוד, ההורים שכבר שנתיים קודם לכן נתנו מתנה בסדר גודל גדול, עשו שטר מתנה שהבהיר שהמתנה הינה לבן בלבד (ראה לעיל). אם כן, מדוע לא עשו גם במקרה זה שטר מתנה, להחריג ולהבהיר שמתנה זו הינה לבן בלבד ולא לאשתו. העדר הסכם, כפי שעשו במתנה הנ"ל, מוליך ומוסיף למסקנה שיש כאן מתנה לשני בני הזוג לפירעון המשכנתא. ובכל מקרה, הבעל שיתף את אשתו בסכום זה, כאשר פרע גם את חלקה במשכנתא.

כך גם מתנה נוספת שנתנו לדירה בסך 35,000 ש"ח, שניתנה בתאריך ל' באב תש"ע (10.8.2010), סמוך ונראה לקניית הדירה. לא ברור מדוע ניתנה, ואם ניתנה רק לבן. וכאמור, הכיתוב לכשעצמו בשורת המוטב בשיק, אינה מהווה ראיה מספקת כדי לקבוע שהמתנה הינה אך לבן בלבד. מדובר במתנה מקובלת של הורים למשפחת הבן לרגל כניסתם לדירה. לא מדובר בסכום חריג, ביחס לעשרם של ההורים. מתנה זו הינה לשני בני הזוג, אלא אם כן היה מוכח אחרת, ולא הוכח אחרת. כל זאת, גם אם היה מוכח שסכום זה הושקע בדירה. מדובר במתנה בסדר גודל סביר לכניסה לדירה, וברור שניתנה לשני בני הזוג.

לאור האמור, כל המתנות הנ"ל (בסך 200,000 ש"ח, וכן המתנה בסך 35,000 ש"ח) הינן מתנות לשני בני הזוג.

ו. חלוקת תמורת הדירה בשוויה היום

דעתנו שלאור האמור, והואיל והדירה רשומה על שם שני בני הזוג, יש לחלק את תמורת מכירת הדירה כדלהלן:

1. ישולם החוב להורים (1,200,000 ש"ח צמוד למדד כנ"ל).
2. הבעל יקבל סכום של 800,000 ש"ח שנתנו לו הוריו במתנה.
3. שאר תמורת הדירה תחולק שווה בשווה.

דין זה נובע מההלכה, שחלוקת הריווחים אינה תלויה בהשקעה, ובמקרה שלפנינו עליית מחיר הדירה, הוא ריווח של שני הבעלים הרשומים בחלקים שווים, ללא הבדל מי השקיע יותר. הגם שהבעל השקיע 800,000 ש"ח יותר, הרי שההלוואה שניתנה לשני בני הזוג על ידי ההורים, וכן המשכנתא מהבנק, הם של שני בני הזוג, שניהם החייבים, שניהם קבלו את ההלוואות, מהורי הבעל ומהבנק, ויש לראות את ההשקעה שהשקיעו בקניית הדירה כהשקעה שווה בסכומים אלה (של 1,800,000 ש"ח, ההלוואה מהורי הבעל והלוואת המשכנתא). או במילים אחרות – האישה השקיעה בקניית הדירה (על כל נספחיה, מס רכישה וכו', כנ"ל) – 900,000 ש"ח, ואילו הבעל השקיע 1,700,000 ש"ח. אין זה משנה אם ההשקעה באה מהון עצמי או מהלוואה. שני בני הזוג קבלו הלוואות, מהבנק ומההורים, וכסף ההלוואה הוא של שניהם, מחצית של הבעל ומחצית של האישה, כך שהשקעת הצדדים בקניית הדירה היא כנ"ל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והשאלה שלפנינו: שנים שהשקיעו בדירה, האחד 1,700,000 ש"ח והשני 900,000 ש"ח, (בערך, זה מאתיים וזה מנה, באופן יחסי), והדירה הושבחה מחמת עליית מחירים או שבח אחר, כיצד יתחלקו בשבח? שאלה זו נידונה בגמרא, בראשונים, באחרונים, בשולחן ערוך ובנושאי הכלים.

איתא בכתובות צג, א-ב:

אמר שמואל, שנים שהטילו לכיס, זה מנה וזה מאתיים, השכר לאמצע. אמר רבה, מסתברא מילתיה דשמואל בשור לחרישה ועומד לחרישה, אבל בשור לחרישה ועומד לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו.

ופרש רש"י:

שלקחו בהן שור לחרוש וחרשין בו, ואין חלקו של זה מועיל בלא חלקו של זה כלום, הלכך חולקין בשווה. אבל שור לחרישה והשביח בבשר ושחטוהו, זה נוטל לפי מעותיו וכו', שהרי מתחלק לאבריו. והא דנקט ראשית מקחן לחרישה, רבותא אשמועינן, דאף על גב דמעיקרא אדעתא דלמיפלג בשווה נחות לשותפות, השתא דשבח בבשר ושחטוהו והוא מתחלק לאבריו - יטול איש לפי מעותיו.

ובהמשך הסוגיא:

ורב המנונא אמר, אפילו שור לחרישה ועומד לטביחה השכר לאמצע. מיתבי, שנים שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתיים, השכר לאמצע. מאי לאו בשור לחרישה ועומד לטביחה ותיובתא דרבה? לא - בשור לחרישה ועומד לחרישה. אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה מאי? זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו? [...] תנן, וכן שלשה שהטילו לכיס, פחתו או הותירו, כך הן חולקין. מאי לאו פחתו - פחתו ממש, הותירו - הותירו ממש (וקתני כך הן חולקין לפי המעות, ותיובתא דשמואל), אמר רב נחמן אמר רבה בר אבון, לא, הותירו - זווי חדתי, פחתו - אסתירא דצוניתא.

ופירש רש"י:

שמטילין זוזים ונשאו ונתנו בהם עד שנעשו חדשים ויוצאין הם בהוצאה, הלכך חולקים לפי המעות, דכל חד מאי דיהיב שקיל, אבל אם הותירו יותר על החשבון, השכר לאמצע. איסתרי דצוניתא. שנפסלה המטבע ואין יוצאת בהוצאה [...] דכיון דישנו בעין נוטל כל אחד כחשבון שהטיל, אבל אם פחתו מאה או חמשים זוז, זה מפסיד מחצה וזה מחצה, שהשכר וההפסד לאמצע.

ומבואר בגמרא דכשאין קיום לחלק הרוב בלי חלק המיעוט לעניין הריווח, הרי שהשכר אליבא דכולי עלמא בשווה. ועל כן, בשור לחרישה, שאינו יכול להפיק את הפירות - השכירות, בחלק הרוב בלא חלק המיעוט, הרי שהשכר לאמצע. מה שאין כן אם השור עומד לטביחה, בזה נחלקו רבה ורב המנונא, רבה ס"ל דכל חלק הוא בפני עצמו, דיש לרוב קיום לעניין הריווח גם ללא המיעוט, ועל כן חולקין לפי המעות, ורב המנונא ס"ל שגם בזה חולקים השכר לאמצע.

עוד מבואר בגמרא דאליבא דכולי עלמא אם באותו ממון חל שינוי, כגון שכל אחד הטיל לכיס סכום מסוים של מטבעות, והמטבעות הישנות נעשו חדשות, וממילא הרוויחו על ידי השינוי שחל באותו ממון ממש, כל אחד נוטל כפי מעותיו, שהרי המעות שהטילו קיימים אלא ששבחו. אבל אם הטילו סכום מסוים של מעות ונוספו מעות אחרים, הרי שאת המעות שנוספו חולקים בשווה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עוד נראה מדברי רש"י דמחלוקת רבה ורב המנונא היא כשבסופו של דבר טבחו את השור, דלרב המנונא כיון שלקחו שור לחרישה, והיינו לאופן של שותפות שאין חלקו של זה מועיל בלא חלקו של זה, אף שבסוף טבחו השור והוא מתחלק לאבריו, ואילו מלכתחילה היו לוקחים את השור לטביחה היו מתחלקים לפי מעות, כיון שמהות השותפות היא האחדות שאין חלקו של זה מועיל בלא חלקו של זה, ועל כן ס"ל לרב המנונא שהשכר לאמצע, ומה שהשביח יחלקו בשווה. ורבה ס"ל דאין מסתכלים על המחשבה תחילה אלא על הסוף מעשה, וכיון שחלוקת השבח באה בטביחה, שהחלקים נפרדים, חולקים לפי מעותיהם. אולם בין לרב המנונא ובין לרבה, כאשר עצם השותפות היא באופן שאין חלקו של זה מועיל בלא חלקו של זה, וכך אף הסתיימה השותפות (מכירת השותפות), חולקים בשווה את הריווח שמעבר להשקעה.

הרי"ף בכתובות (נב, ב בעמוה"ר) פסק כשמואל ואליבא דרב המנונא, ועל כן אפילו בשור לחרישה ועומד לטביחה, השכר לאמצע, דסתמא קאמר שמואל דהשכר לאמצע, לא שנא לקחו לחרישה ועומד לחרישה, לא שנא לקחו לחרישה ועומד לטביחה. ואף מתניתא דשנים שהטילו לכיס וכו', מסייע ליה, ולא סמכינן אשינויא דרב המנונא. ובפירוש מחלוקת רבה ורב המנונא פירש הרי"ף שם (בע"א), וזה לשונו:

"כגון שנמלכו עליו להעמידו לטביחה לחלוק באבריו ואחר כך נזדמן להם ומכרוהו חי, זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו, הואיל ואילו טבחוהו וחלקו באבריו, ואחר כך נזדמן להם ומכרוהו חי, זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו, הואיל ואילו טבחוהו וחלקו באבריו, היה זה נוטל שלישי מגופו וזה שני שלישים. ורב המנונא אמר אפילו לקחו שור לחרישה ועומד לטביחה, השכר לאמצע, הואיל וכשהוא חי מכרוהו ועדיין לא חלקו, שכיון שלא חלקו עדיין השותפות קיימת, ולפיכך השכר לאמצע."

מבואר שהרי"ף פירש את הסוגיא באופן שונה מרש"י. לשיטת הרי"ף אם טבחו את השור, גם אליבא דרב המנונא יחלקו את הריווח לפי המעות, ופליגי רבה ורב המנונא באם מעיקרא סברו לקחת את השור לחרישה, ואחר כך נמלכו לטבחו והזדמן להם למוכרו חי. רבה ס"ל דכיון שכעת עמדו לטבחו, הרי שעמדו לחלק הריווח לפי מעות, ועל כן גם אם הזדמן להם למוכרו חי, כעת תכלית השותפות היא לטביחה ולחלוקת הריווח לפי מעות, ועל כן אף שהזדמן להם למוכרו חי, אין זה משנה מעצם חלוקת השותפות. ורב המנונא ס"ל דכיון שהשור עמד לחרישה, דהיינו חלוקת ריווח בשווה, השינוי במטרת השותפות ובאופן החלוקה יכול להיות רק אם בפועל ישנו את מטרת השותפות - דהיינו יטבחוהו, אבל ללא טביחה בפועל, מטרת השותפות קיימת - לחרישה, וממילא אופן חלוקת הריווח - בשווה, שרירא וקיימת.

יוצא אם כן נפק"מ בין שיטת הרי"ף לשיטת רש"י. לרי"ף אם טבחוהו, בין אם עמד לחרישה ובין אם לטביחה, חולקים לפי מעות, ולרש"י היא גופה מחלוקת רבה ורב המנונא בשור לחרישה שבסופו של דבר טבחוהו, דלרב המנונא יחלקו בשווה ולרבה לפי מעות. וכן בשור לחרישה וסברו לטבחו, ולבסוף מכרוהו חי, דלרי"ף היא גופה מחלוקת רבה ורב המנונא, לרבה - יחלקו לפי מעות, ולרב המנונא יחלקו בשווה. ולשיטת רש"י כיון שמכרוהו חי, לכ"ע יחלקו בשווה.

ומכל מקום לכאורה הן אליבא דרי"ף והן אליבא דרש"י, בשור לטביחה ולבסוף טבחוהו, אליבא דכ"ע יחלקו לפי מעות. ונראה דאפילו אם בין לבין סברו למוכרו חי, לרש"י פשיטא שיחלקו לפי מעות, ואף לרי"ף אליבא דרבה נראה דבכהאי גוונא לא אזלינן בתר מחשבתם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האחרונה אלא על פי מה שעשו, דכיון שטבחוהו הסתיימה השותפות באופן שהסכימו בתחילה לחלוק לפי מעות.

ומה שכתבנו בשור לטביחה ועומד לטביחה דהן אליבא דרש"י והן אליבא דרי"ף יחלקו לפי מעות, מרש"י נראה כן ממה שכתב בדברי רבה דנקטו שור לחרישה לרבותא, עיי"ש. וכן מהרי"ף משמע כן דווקא כשלבסוף מכרוהו פליגי רבה ורב המנונא, מה שאין כן אם בסוף טבחוהו, גם רב המנונא אליבא דהרי"ף יודה דחולקים לפי מעות. ובר"ן (נב, ב בעמוה"ר), כתב וז"ל: "ולאו דווקא כשלקחוהו מתחילה לחרישה, דהוא הדין בשור לטביחה ועומד לטביחה, אלא דלישנא דרבה נקט".

כלומר - לשיטת הרי"ף גם בשור לטביחה ועומד לטביחה, לרב המנונא השכר לאמצע. והביא ראיה מהמשך הגמרא ומה שהקשו תיובתא לרבא, דאף לרב המנונא קשיא, כיון דמודה בשור לטביחה ועומד לטביחה, לפלוג וליתני בדידיה. ומדלא הקשו לרב המנונא, שמע מינה דלרב המנונא דאפילו בשור לטביחה ועומד לטביחה, גם כן חולקין בשווה, עיין שם. ולכאורה יש לפרש את דברי הר"ן בדברי הרי"ף, דמיירי בשור לטביחה ועומד לטביחה ולבסוף מכרוהו, אבל אם השור אף נשחט לבסוף, בזה לשיטת הרי"ף אף לרב המנונא חולקים לפי מעות. והא דלא חילקה הברייתא בדידיה, במה דברים אמורים וכו', אבל בשור לטביחה ועומד לטביחה השכר לפי מעות. דכיון דלא הברייתא ולא רב המנונא מיירי שלבסוף טבחוהו, דאם טבחוהו פשיטא שיחלקו לפי מעות, כן נראה בדברי הר"ן אליבא דרי"ף. (ועיין עוד ברב המגיד שותפין ד, ג מש"כ בדברי הר"ן).

ולכאורה היה נראה בהסבר דעת הרי"ף כסברת רש"י, שחולקים הריווח בשווה במקום שאין קיום לחלק של האחד בלא חברו, והריווח בא מקיום חלקי השיתוף יחדיו, והיינו מכרוהו חי ולא בטבחוהו, דבטבחוהו הריווח בא מחלקי השיתוף הפרודים, מה שאין כן במכרוהו חי הריווח בא מקיום חלקי השיתוף יחדיו. אלא שהרי"ף פליגי מה היא השעה הקובעת את היות הריווח מחלקי השיתוף יחדיו. שיטת הרי"ף דלרב המנונא המציאות היא הקובעת - האם מכרוהו חי או טבחוהו. אם טבחוהו, הן אליבא דרבה והן אליבא דרב המנונא הריווח בא מחלקים נפרדים, ועל כן חולקים לפי מעות. ואם מכרוהו חי, אף אם בדעתם היה לטובחו, מכל מקום ס"ל לרב המנונא דכיון שסוף סוף מכרוהו חי, הרי הריווח בא מחלקים מאוחדים וחולקים בשווה. ורבה ס"ל דכיון שדעתם הייתה לטובחו, הרי שדעתם הייתה לסיים את השותפות באופן של פרוד חלקים, ואופן חלוקת הריווח תהיה על פי מה שדעתם הייתה לסיים השותפות, דאליבא דרבה הקובע הוא דעתם בשעת הרצון לסיים את השותפות, מה שאין כן לרב המנונא הקובע הוא אופן סיום השותפות בפועל.

ולשיטת רש"י אף שהסברא הבסיסית היא כמבואר בדברי רש"י, שחולקים בשווה במקום שאין לחלק האחד קיום ללא חלק השני, מכל מקום שונה ההסבר על האופן הקובע. לשיטת רש"י נחלקו רב המנונא ורבה מהו הרגע הקובע אם הייתה כאן שותפות בחלקים מאוחדים או בחלקים נפרדים. לרבה הקובעת היא המציאות - האם בסופו של דבר טבחוהו או מכרוהו, ואין נפקות מה הייתה דעתם בשעת התחלת השותפות. ואילו לדעת רב המנונא השעה הקובעת היא שעת התחלת השותפות, האם במחשבה תחילה היה דעתם לחלקים מאוחדים או לנפרדים, ואם דעתם הייתה על חלקים מאוחדים, אף אם לבסוף סיימו את השותפות בריווח על ידי פרוד החלקים, מכל מקום כוונתם בתחילה היא הקובעת, וחולקים בריווח בשווה. לאמור - סברת רש"י והרי"ף בבסיסה היא אותה סברא, והשוני הוא אופן ההסבר במחלוקת רבה ורב המנונא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובתוס' וברא"ש מבואר דהסברא דבשנים שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים חולקים הריווח בשווה, מפני שאדעתא דהכי השתתפו שיחלקו הריווח בשווה. כך מבואר בדברי התוס' כתובות צג, ב (ד"ה הותירו), דלא דמי בכור ופשוט שהניח להם אביהם שור לחרישה, לשור לחרישה ועומד לחרישה, דבשור לחרישה ועומד לחרישה אדעתא דהכי השתתפו כדי שיהיה השכר לאמצע, מה שאין כן גבי בכור ופשוט דלא שייך טעם זה. וכן כתב הרא"ש בכתובות י, י, וזה לשונו:

”דאיבעי ליה לאתנויי בעל המאתים שיטול בריווח לפי הקרן, ומדלא התנה אנו אומדים דעתו שהסכים שיטול בעל המנה חצי הריווח, לפי שהוא חריף ובקי במשא ומתן או משום אמתלא אחרת, לפי שדרך כל המשתתפין להתנות לחלוק הריווח לפי הקרן, ומדלא התנה ודאי אומדנא דמוכח הוא.”

הרי שסברת הדין היא דאיבעי ליה לבעל המאתים לאתנויי, ומדלא אתני, אומדנא דמוכח שהסכים לחלוק בשווה עם בעל המאה. ובהסבר אופן מחלוקת רבה ורב המנונא הסביר הרא"ש על הדרך שהתבארה בדברי הר"ף, דשור לחרישה ועומד לטביחה היינו שלקחו שור למטרת חרישה ונמלכו לטובחו, ואחר כך הזדמן להם שמכרוהו חי, וס"ל לרבה דהחלוקה כשמכרוהו חי הינה על הדרך של החלוקה אילו טבחוהו. ובדברי רב המנונא הסביר הרא"ש:

”לאו דווקא כשלקחו לחרישה, דהוא הדין נמי לקחוהו לטביחה ועומד לטביחה, או לקחו פירות וכלים הראויין ליחלק, אלא משום דרבה נקט שור לחרישה ועומד לטביחה, נקט איהו נמי האי לישנא.”

והמעייין יבחין בתוספת קלה ובשינוי מלשון הר"ן. גם הר"ן הנ"ל כתב דלרב המנונא הוא הדין בשור לטביחה ועומד לטביחה, והוכיח את דבריו - כפי שהוכיח הרא"ש - מקושיית הגמרא דלהלן. ולכאורה ההבנה בדברי הר"ן היא על דרך הסבר הר"ף בגמרא, והיינו שלבסוף מכרוהו חי, ועל כן גם בשור לטביחה ועומד לטביחה חולקים השכר לאמצע - דווקא אם לבסוף מכרוהו חי, אבל אם טבחוהו, לכאורה בזה גם לשיטת הר"ף ולהסברו, יחלקו לפי מעות, דהר"ף - בניגוד לרש"י - מסביר בשור לחרישה ועומד לטביחה, שנמלכו לטובחו ולבסוף מכרוהו חי, אבל בטבחוהו ממש, גם רב המנונא מודה דיחלקו לפי מעות. כך נראה בדברי הר"ן. אלא שהרא"ש הוסיף; ”או לקחו פירות וכלים הראויין ליחלק”. וחזר על דבריו בסוף ראייתו מהמשך הגמרא; ”אלא על כרחך דלרב המנונא אפילו בשור לטביחה ועומד לטביחה או סחורה הראויה ליחלק פלגי בשווה”. ואם כן שור לטביחה דומיא דפירות הראויים ליחלק, והיינו ששחטו בפועל את השור הרי הוא כפירות הראויים ליחלק, ובכל זאת לרב המנונא חולקים בשווה. ואם כן לאו דווקא נמלכו למוכרו, אפילו שור לטביחה ועומד לטביחה וטבחוהו, לרב המנונא חולקים בשווה.

והסיבה לשוני הסבר הרא"ש מהסבר הר"ן, מונחת בשוני בהסבר טעמי רב המנונא. לרא"ש הטעם שחולקים בשווה, מפני דאדעתא דהכי נשתתפו, שכאשר לקחו שור לטביחה או אפילו פירות, כיון שהרוצים לחלוק לפי ממון מתנים זאת ביניהם, מדלא התנו אומדנא דמוכח שכוונתם לחלוק בשווה. ועל כן לא משנה המטרה בתחילה או המסקנה בסוף, אי ההתנאה היא הגורמת. מה שאין כן לר"ן נראה הטעם שאיחוד החלקים גורם, שאין לחלק אחד קיום בלא חלק חברו, היא הנותנת לחלוק בשווה, אם כן בפירות או בטבחוהו ממש, אף אם השור היה לחרישה וכו', חולקים לפי המעות, שהרי הצורך של האחד בחברו הסתיים קודם חלוקת הריווח. וההבדל בהסבר הדין בין רש"י (הר"ף והר"ן) לבין הרא"ש ותוס', הם היוצרים את הנפק"מ בדין טבחוהו ובדין השתתפו בדברים העומדים לחלוקה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ומדברי האחרונים נראה שפסקו כדעת התוס' והרא"ש. כן נראה מדברי הש"ך (חושן משפט קעו, י) שכתב דדעת המחבר כדעת הרי"ף והרמב"ם, אבל הרמ"ה והתשב"ץ פסקו כתוס' והרא"ש, ונראה דכן דעת הש"ך. וכן נראה מדברי הט"ז בשו"ע שם (חושן משפט קעו, ה) שהקשה על המחבר מדוע לא הביא דעת התוס' והרא"ש. ועיין בתש" חתם סופר (חלק חושן משפט סימן קכג) שכתב דאין להוציא ממון נגד דעת התוס' והרא"ש. ועיין עוד להלן במש"כ הנתיבות בזה.

ולכאורה בפשטות היה על הרא"ש לומר דטעמא דמילתא דחולקים בשווה, אף בהשתתפו בשאר מיני סחורות או בשור לטביחה, דמדלא התנו, אומדנא דמוכח שכוונתם לחלוק בשווה. אלא שהרא"ש הוסיף:

"וטעמא כדאיתא בירושלמי, דגרסינן התם (ה"ד) אמר רבי אלעזר כשהייתה הסלע חסירה או יתירה, אבל לשכר או להפסד שלהן חולקין בשווה. וקשה, הדין יהיב מאה דינרין, והדין יהיב חמשין, ואת אמרת הכין? חבריא אמרין יכול הוא למימר על ידי עשרה דינרין סלקת פרקמטיא. פירוש - דרך קונה סחורה לקנות סחורה בק' דינרין, ואלמלי י' דינרין דילי לא היית יכול לקנותה, עד כדון דהות פרקמטיא זעירא. הות פרקמטיא רבה מאי. פירוש - אם נשתתפו במעות הרבה, היה יכול לקנות כמה סחורות בלא שותפו. אמר רבי בון בר חייא, יכול הוא למימר ליה עד דאת חד זבין, אנא מזבין עשר זימנין"

ולכאורה טעם הירושלמי שונה מהטעם שכתב הרא"ש בתחילת דבריו. דשיטת רש"י דאיחוד החלקים גורם, הוא מעין טעם הירושלמי, דהרי גם מהירושלמי משמע שאיחוד החלקים גורם, שאילולי השותף בעל החלק הקטן, לא היה יכול בעל החלק הגדול להשתתף בסחורה. או שבעל החלק הקטן הביא את כישוריו העסקיים והשיווקיים לעסקה, ובזכות כישוריו הרוויחה העסקה. ולכאורה זהו טעם רש"י שאי אפשר לאחד בלא חלק חברו, ואם כן לטעם זה של הירושלמי, מדוע בטבחוהו או בפירות או כלים שמחולקים ועומדים, מדוע לא יחלקו הריווח לפי המעות.

אלא ששונה טעם הירושלמי מטעם רש"י. לשיטת הירושלמי אין זה הטעם מדוע עליהם לחלוק הריווח בשווה אלא טעם מדוע נהגו השותפים לחלוק בכהאי גוונא בשווה. דכיון שיכל לקנות כמות של פרקמטיא רק בזכות חלק המיעוט, או שנהגו להסכים לחלק בשווה אף שאחד הביא מאה ואחד מאתיים, כיון שבעל המאה מביא עימו את כישוריו, על כן הסכימו הסוחרים בשתיקה לחלוק ביניהם את הריווחים בחלקים שווים, דיש להסכמה זו בסיס בהיגיון המסחרי, ועל כן כל היכא שלא התנו לחלוק על פי ההשקעה, הרי שהסכימו לחלוק בשווה, כיון שבעל המיעוט בזכותו התקיימה הפרקמטיא, או כיון שלולי חלק המיעוט לא יכול היה בעל הרוב לרכוש את הסחורה, או כיון שבעל המיעוט אמנם מביא מיעוט ממון אך רוב כשרון, ועל כן נהגו הסוחרים לחלוק בשווה. על כן אין חילוק אם החלקים נפרדים או מאוחדים, דאף בחלקים נפרדים, גם כן נהגו הסוחרים מהטעמים הנ"ל לחלוק בשווה, ואם ברצונם שלא לחלוק בשווה, הרי הם צריכים להתנות על כך להדיא.

ועיין בשיטה מקובצת (כתובות צג, ב ד"ה השכר), שהביא בשם המהרי"ט הסבר זה, וזה לשונו:

"שיש בני אדם שחריפים במשא ומתן יותר מחבריהם ומפני כך הוסיף זה להטיל מעות יותר או שמא מפני אהבתו לא חשש, הלכך כל זמן שלא פירשו אלא הרויחו בסתם, חולקין השכר בין שניהם לאמצע. אך אם פירשו ליטול כל אחד כפי מעותיו, הכל כפי התנאי."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרי שלירושלמי מן הסתם צריכים לחלוק בשווה, כיון שההשקעה אינה נמדדת רק בממון אלא גם בחריפות של משא ומתן, על כן שינוי מהרגילות ומהסברא הישרה יתכן על ידי התנאה מפורשת. וזה על דרך שכתבנו לעיל בהסבר דברי הרא"ש, דטעם הירושלמי הוא טעם לאומדנא דמוכח. ובהסבר דברי רבה בשור לחרישה ועומד לחרישה הסביר המהרי"ט (בשיטה מקובצת שם), דבשור לחרישה ועומד לחרישה, הרי שהשכר שעושיין מובדל מן הקרן, על כן כל השכר לאמצע, והוא הדין אם הטילו מעות לכיס להשתכר בהם והותירו, דכיון שהשכר מובדל מן הקרן, השכר לאמצע. מה שאין כן בשור לחרישה ועומד לטביחה, כל אחד ואחד נוטל קרן משובחת, ועל כן נוטל לפי השקעתו, עיין שם.

וממשיך הרא"ש ומביא יש מפרשים דרב המנונא לא אמר אלא בשור לחרישה ועומד לטביחה, אבל בשור לטביחה ועומד לטביחה, חולקין לפי המעות. ופירש דברי הגמרא דלא תיקשי להסבר זה, דטפי קרי ליה בדידיה מאי דמוקי הכל בשור לחרישה, עיין שם. והביא את הסבר הרי"ף ורבינו חננאל דבכל עניין מחלוקתם כשלכסוף מכרוהו חי, אבל אם טבחוהו, השכר לפי מעות, וכל שכן בלקחוהו לטביחה. ומכל מקום מסיק הרא"ש כפירוש קמא, דאפילו שור לטביחה ועומד לטביחה וטבחוהו, השכר לאמצע, דכן מבואר להדיא בירושלמי. ואף אם היה פירוש קמא דחוק, ראוי לדחוק ולפרש באופן שלא יחלקו הגמרות אהדדי:

”וכל-שכן שהוא מרווח ומפורש, וכן דעת רוב המפרשים, שבכל מיני שיתוף סחורות, אם נשתתפו בסתם, לוקח המועט כמרוכה בשכר ובהפסד, והטעם כמפורש בירושלמי או משום אומדנא דמוכח כדפרישית.”

ולכאורה מסוף דברי הרא"ש נראה שטעם אומדנא דמוכח וטעם הירושלמי הם שני טעמים. ועדיין יש לומר שטעם הירושלמי הוא הסבר לאומדנא דמוכח. וכמסקנת הרא"ש נמצא גם בריטב"א בחידושו (כתובות צג, ב), ושכן דעת רבו הרא"ה (עיין גם בשטמ"ק כתובות צג, ב ד"ה וכו' הרא"ה). וטעמא דמילתא דאפילו בשור לטביחה ועומד לטביחה חולקים בשווה:

”משום דמזלא דבי תרי עדיף, ושכרן נתרבה גם כן מפני חלקו המועט של זה, שיכולין ליקח סחורה גדולה יותר, וזה מהפך בה וזה מהפך בה, וכן נראה בירושלמי.”

והריטב"א לא הזכיר את סברת האומדנא דמוכח שהביא הרא"ש אלא את סברת הירושלמי כטעם בפני עצמו, דכיון דמזלא דבי תרי עדיף, הרי חלק המרוכה משתבח מחלק המועט, וכן שהריווח מכח המזלא דבי תרי, ובזה המזל אינו לפי ההשקעה אלא לפי עצם ההשתתפות, שאם משתתף בסחורה, מזלו שוה למזל המרוכה. וכן הריווח מכוח ההתעסקות. על כן לא מפני שלא התנו, אדעתא דהכי השתתפו. אין כאן סיבה על דרך השלילה לחלוק בשווה אלא סיבה על דרך החיוב, שכך היא שורת הדין (אלא אם כן יתנו, דאז פשיטא שחולקים כפי שהתנו).

ובעצם הסבר הירושלמי הוא שונה ממה שכתבנו בשיטת רש"י. דלפי שיטת רש"י הטעם שחולקים בשווה דאי אפשר לחלקו של זה בלא זה, הרי שהחלוקה בשווה נובעת מעצם מהות החפצא של השותפות, דהחפצא היא מאוחדת. ולירושלמי החלוקה בשווה נובעת מעצם מהות השותפות עצמה ומעצם השותפים, שמזל שניהם עדיף, וכן ההתעסקות השווה גרמה לריווח.

עוד נראה בדברי הריטב"א, דבד"ה הקודם הביא את הסבר רש"י דבשור לחרישה ועומד לחרישה, אי אפשר לחלקו של זה בלא זה וכו'. ונראה מדבריו דשיטת רש"י אינה כשיטת הרי"ף דבשור לטביחה ועומד לטביחה, או בחרישה ועומד לטביחה וטבחוהו בפועל, דאף לרב המנונא חולקים לפי מעות, דכן נראה ממהלך דברי הריטב"א. ונראה שהריטב"א פירש דברי רש"י שאין לחלק זה קיום בלא חלק זה, הינו לדברי רבה בלבד, אך דברי רב המנונא טעמם הם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כדברי הירושלמי דמזלא דבי תרי עדיף וכו'. ועיין עוד ברמב"ן בחידושו לסוגיא בכתובות (צג), ב) שהסביר בדברי רש"י דלרב המנונא אפילו טבחוהו או סחורה העומדת לחלק, חולקים בשווה, עיי"ש. ועיין עוד בשטמ"ק כתובות צג, ב (ד"ה השכר לאמצע) שהביא מרש"י במהדורא קמא דמיירי בלקחו שני שוורים אחד במנה ואחד במאתיים וחרשו בהם, שכר החרישה לאמצע, ששני השוורים טרחו יחדיו בחרישה, ועיי"ש שכתב דהפירוש שבמהדורה שלנו עיקר. ועיין עוד להלן בדברי הראב"ד.

ועיין בשיטה מקובצת (כתובות צג, ב ד"ה ורב המנונא) שהביא מדברי הריטב"א שהסביר בדעת רב המנונא בשור לחרישה ועומד לטביחה, דאף על פי שאם היו שוחטים השור ומחלקים ביניהם, השכר עומד על הקרן ששכחה, מכל מקום כיון שלבסוף מכרוהו, נמצא שהריווח מובדל מן הקרן, וכנשתכרו בפרקמטיא דמי שהשכר לאמצע. וממשיך בשיטה מקובצת, דאזיל הריטב"א בשיטת הרי"ף, אבל לרש"י והרמב"ן אפילו שחטו וחלקו בבשרו, חולקים לאמצע. ולכאורה כן נראה מהריטב"א בחידושו וכו"ל, דלא ס"ל כרי"ף.

ושיטת הרמב"ם היא לכאורה כשיטת הרי"ף, דבשור לטביחה ועומד לטביחה, אם מכרוהו חי, חולקים בשווה. ודווקא טבחוהו, חולקים לפי מעות. אלא שהרמב"ם הוסיף נתון נוסף בזה שחולקים בשווה, ומינה נלמד את טעם הדין לשיטת הרמב"ם. הרמב"ם (הלכות שותפין ד, ג) כתב וזה לשונו:

"השותפין שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים וזה שלש מאות ונתעסקו כולן בממון ופחתו או הותירו, השכר או הפחת ביניהם בשווה לפי מנינם לא לפי המעות. ואפילו לקחו שור לטביחה, שאילו טבחוהו היה כל אחד נוטל מבשרו כפי מעותיו, אם מכרוהו חי ופחתו או הותירו, השכר או הפחת לאמצע [...] כמה דברים אמורים בסתם, אבל אם התנו [...] חולקין לפי מה שהתנו, שכל תנאי שבממון קיים."

מדברי הרמב"ם משמע שחולקים בשווה דווקא כשהתעסקו כולם ולא כשהתעסקו חלקם, והדין כשהתעסק אחד או חלקם, או אחד מקצת ואחד הרבה, לא התבאר בדברי הרמב"ם. (ונראה שבדירת מגורים אין נפק"מ בדברי הרמב"ם, דשניהם לא התעסקו, וממילא חולקים בשווה). ועיין בהגהות מימוניות (שם ס"ק ב) שהביא משערי רב אלפס (שער ח) ומהסמ"ג שאף אם התעסק אחד בממון, חולקים בשווה, עיי"ש. ובפשטות היה נראה בהסבר דברי הרמב"ם דהחלוקה בשווה היא מכוח ההתעסקות המשותפת, שהיא הגורמת והנותנת, דהיינו כטעם הירושלמי וכמו שכתב המהרי"ט (שהובאו לעיל), שלא רק הממון גורם הריווח אלא גם הכישרון, יכולת ההתעסקות והחריפות, ועל כן חלוקת הריווח היא בשווה. וכדי שיהיה טעם זה קיים, חייבים שניהם להתעסק, מה שאין כן כשאינן שניהם מתעסקים, אין טעם זה קיים. ואם כנים דברינו, אם כן לכאורה אפילו טבחוהו וחלקו בבשרו, כיון שהשביח מחמת חכמת גידולו וכו' כששניהם התעסקו, היה להם לחלוק בשווה. והרי לשיטת הרי"ף והרמב"ם הוא הדין בהתעסקו בפירות או בכסף העומדים לחלוקה, דחולקים הפירות והכסף לפי ההשקעה. ולכאורה כיון ששניהם התעסקו וחכמת שניהם גרמה לריווח, מדוע יחלקו לפי מעות.

ובלבד בעיר שושן סימן קעו סעיף ה הביא את לשון הרמב"ם, וכתב בטעם הדבר דאיבעי להו לאתנוויי שיהיה הריווח וההפסד לפי המעות, ומדלא התנו, אמרינן דבעל חלק המרובה ידע בבעל חלק המועט שהוא חריף במשא ומתן או אמתלא אחרת, ועל כן לא התנה ויחלקו בשווה. ונראה מדבריו דעיקר סברת הרמב"ם היא אומדן הדעת שיש לנו בעסק השותפות שהטילו סתם ולא התנו, שדעתם לחלוק בשווה. וס"ל דדעה זו היא מן הסתם דווקא באופן ששניהם מתעסקים, דאז שייכת האמתלא שבעל החלק המועט חריף במשא ומתן, אבל בלא מתעסקים או

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בשור לטביחה וטבחיהו, מן הסתם דעתם לחלוק לפי המעות אף בלא התנו. לאמור - התנאי של ההתעסקות הוא חלק מהאומדן דעת בשותפות סתם שלא התנו שחולקים בשווה. ומבואר דבשניהם לא מתעסקים, יחלקו לפי המעות.

ובסמ"ע (קעו, טו) הביא את דברי הלבוש ודחה את דבריו, דטעם הלבוש נאמר בתוס' וברא"ש החולקים על הרי"ף והרמב"ם, וזיכה הלבוש טעם הרא"ש לרמב"ם, עיין שם. אמנם למה שכתבנו אפשר דטעם זה יתכן אף לרמב"ם, לבאר דבריו בדין ההתעסקות של שניהם, ואפשר דאף לרי"ף הטעם כן, דהכל בבחינת אומדן דעת של שותפים המתעסקים בסתם, דהתוס' והרא"ש ס"ל דאומדן הדעת שבכל עניין שלא התנו, דעתם לחלוק בשווה. והרי"ף ס"ל דאם טבחיהו, אומדן דעת שאף בסתם ולא התנו, דעתם לחלוק לפי מעות. ודעת הרמב"ם דאומדן דעת זה קיים דווקא בהתעסקו וכמו שהתבאר. כן נראה בדעת הלבוש ובתרוץ קושית הסמ"ע. ועיין עוד בכנסת הגדולה, (חושן משפט סימן קעו, הגהות טור, ס"ק ל"א) מה שכתב בזה.

אמנם בתשובת ושב הכהן (סימן סה) כתב בשיטת הרמב"ם, דמה שכתב הרמב"ם דבטבחיהו חולקים לפי מעות, היינו בטבחיהו וחילקו את הבשר ביניהם, ודמי להתעסקו במעות שהשביחו (זווי חדתי), אבל אם טבחיהו למכור את בשרו, בזה גם הרמב"ם מודה שחולקים בשווה. ועל כן כתב דגם בהתעסקו בפירות או במעות חולקים בשווה, ולא כהבנה הפשוטה לכאורה בדברי הרמב"ם. וכתב דכן משמע מדברי הלבוש במה שפירש את דברי הרמב"ם לפי טעם התוס' והרא"ש, דכיון שכן הוא אומדן דעת, אם כן הוא הדין בפירות ובסחורה העומדת לחלק שיחלקו בשווה, דרק בבשר שטבחיהו וחילקו הבשר בין השותפים, נוטלים לפי מעות, דזה אומדן דעת במה שלא התנו, עיין שם.

ובנתיבות (קעו, ח) הקשה כמה קושיות בדברי הראשונים והשו"ע, ובקושיא ז הקשה, היאך פליגי הרי"ף והרמב"ם על הירושלמי, ובפרט דגם סוגית גמרא דידן מרווחת טפי להסבר הרא"ש. וכן הקשה (קושיית הט"ז) מדוע השמיט המחבר והרמ"א את שיטת הרא"ש, דכל הפוסקים לא ס"ל כרי"ף והרמב"ם. וכתב לבאר את דברי הרמב"ם, דהירושלמי מיירי שהשתתפו במעות לקנות סחורה הראויה לחלק על מנת למכרה ולהתעסק במכירתה, וכיון שהשתתפו לעסוק בשווה, אדעתא דהכי השתתפו לחלוק בשווה. ובקנו שור לחרישה ועומד לחרישה או עומד לטביחה ולבסוף מכרוהו חי, כיון שלא השתתפו על מנת להתעסק יחדיו, לא שייך בזה טעם הירושלמי, אלא טעם סוגית דידן, דכיון שהחלקים מאוחדים ואי אפשר לחלק המרובה בלא המועט, בודאי השתתפו אדעתא דהכי שיחלקו בשווה. אולם בקנו סחורה בשותפות על מנת לחלקה מיד, או שור לטביחה על מנת לטובחו מיד ולחלק בשרו ביניהם, בזה לא שייך טעם הירושלמי, עיי"ש באריכות הדברים. ולפי זה הא דהצריך הרמב"ם התעסקו, דבסחורה הראויה לחלק, דווקא שקנו סחורה כדי להתעסק, דבזה שייך טעם הירושלמי דבלא התנו השתתפו אדעתא דהכי שיחלקו הריווח בשווה, ואתי שפיר דברי הרמב"ם עם דברי הירושלמי.

ולפי זה ישב הנתיבות גם את קושיית הט"ז על השו"ע (חושן משפט קעו, ה), דהשו"ע כתב כדברי הרמב"ם, והט"ז הקשה עליו מדוע לא הביא דעת ר"י ורא"ש דאפילו קנו לטביחה וטבחיהו חולקים בשווה, דכיון שלא התנו אומדנא דמוכח שדעתם לחלוק בשווה. ועיין במחנה אפרים (שותפות א) שדייק בדברי הרי"ף שחולקים לפי המעות דווקא כשהסכימו לחלוק ביניהם את בשרו, אבל טבחיהו ומכרו את בשרו, הריווח לאמצע (עיין מה שכתב בתשובת ושב הכהן, הובא לעיל). ולמד בדברי הרמב"ם דדווקא לקחו שור לטביחה, אם טבחיהו חולקים לפי מעות, אבל לקחו שור לחרישה וטבחיהו, חולקים בשווה. ומזה למד שאם לקחו סחורה הראויה לחלק, על מנת לשאת ולתת בה, אפילו באים לחלוק בסחורה עצמה, חולקים בשווה, דהוי כשור לחרישה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ועומד לטביחה, ורק בלקחו סחורה לחלקה ולא לשאת ולתת בה, דדמי בכהאי גוונא לשור לטביחה ועומד לטביחה, שחולקים לפי מעות. עוד הוסיף המחנה אפרים דאם לקחו סחורה על דעת לחלקה ולבסוף מכרוהו, שחולקים לפי מעות. ולא דמי לשור לטביחה ועומד לטביחה ולבסוף מכרוהו, דשור אינו ראוי לחלוקה בעודו חי, מה שאין כן סחורה עיין שם.

מדברי הראשונים דלעיל עולה שבשור לחרישה ומכרוהו חי חולקים בשווה, דחלק המרובה צריך לחלק המיעוט. כן מבואר בדברי רש"י והרמב"ם הנ"ל. אולם הראב"ד בהשגותיו (הלכות שותפין ד, ג) חלק על מה שכתב הרמב"ם דבמכרוהו חי חולקים בשווה, דדין שור לחרישה ועומד לחרישה או עומד לטביחה ונמלכו עליו, היינו בריווח שהרויחו עליו במלאכתו שהוא חי, וזה לשונו:

“לא נתחוו דברים הללו כשמכרוהו חי אלא בריווח שהרויחו בו כשהוא חי במלאכתו, מפני שהחלק הקטן צריך לגדול.”

(ועיין עוד במה שהשיג הראב"ד בהלכות שותפין י, ה, ועיין עוד בשיטת רש"י במהדורא קמא שהובאה בשטמ"ק (כתובות צג, ב ד"ה השכר). ועיין בהשגות הראב"ד (כתובות נא, ב בעמוה"ר) שכתב בהסבר הסוגיה דדוקא בבעלי חיים השכר לאמצע, שאינו ראוי לחלק ואבר אחד צריך לכל הגוף, אבל בסחורה הראויה לחלק חולקין לפי מעות:

“אלא שמע מינה בבעלי חיים קאמר, שאם לקחו שור אחד בשותפות, השכר לאמצע, לפי שאין השור נרכש לחצאין, וחלקו של זה צריך לזה בין מרובה בין מועט. אבל כשלקח זה ב שוורין וזה שור אחד ונשתתפו לחרוש בהם, כיון שאין חלקו של זה צריך לזה, כי האחד יכול גם הוא לחרוש, נוטלין לפי מעות.”

וממשיך הראב"ד דכן נראה מהסוגיא בכתובות, אלא שבירושלמי מבואר שאף בסחורה חולקים בשווה. ונראה דגם בהלכות ס"ל דבכל מיני סחורות שחלק הקטן צריך לחלק הגדול, חולקים בשווה, ודוקא בשעה שצריכים לחלקים, והיינו כשהם מתעסקים בסחורות והחלקים צריכים האחד לשני או המתעסקים צריכים האחד לשני, מה שאין כן כשהרויחו אינו מההתעסקות, דבזה חולקים לפי המעות. ועיין כנסת הגדולה (חושן משפט סימן קעו, גהת טור ס"ק לב) שהביא שאין המוחזק יכול לומר קים לי כראב"ד, שסברתו סברת יחיד. אמנם זה דוקא לענין מש"כ דבהפסד ס"ל לשמואל שחולקים לפי מעות, עיי"ש.

והגרא"ז באבן האזל (שותפין ד, ג) כתב לבאר דעת הרמב"ם באופן שונה. ובתחילה כתב להקשות לשיטת הר"ן דס"ל דלרב המנונא אפילו בשור לטביחה ועומד לטביחה, דקשה לבאר כן בדברי הגמרא, אמאי קאמר רב המנונא שור לחרישה ועומד לטביחה? ודוחק לומר דאמר כן לאפוקי מדברי רבה, דיכול היה להשמיע את הרבותא הגדולה יותר. כמו כן יש להקשות לשיטת הרמב"ם הסובר דחולקים בשווה דדוקא אם לבסוף מכרוהו חי, ולכאורה בגמרא משמע דעומד לטביחה - היינו אפילו טבחיהו לבסוף. על כן פירש הגרא"ז דהפשט לפי הרי"ף והרמב"ם בשור לחרישה ועומד לטביחה, היינו שור לחרישה - שהשכר עליו דנים הוא מחרישה, ועומד לטביחה - שעיקר קנייתו לטביחה, ועומד לחרישה - שעיקר קנייתו לחרישה. כלומר - בניגוד לכל הפירושים שפירשו שהרישא ("שור ל...") מיירי במטרה הקניה, והסיפא ("עומד ל...") מיירי במציאות - היינו השכר שעליו דנים כשבאים לחלוק, והגרא"ז מפרש איפכא, שהרישא מיירי במציאות הנוכחית - היינו השכר שעליו דנים לחלוקה, ויש להכריע אם חולקים בשווה או לפי מעות, ובסיפא מבואר לאיזה מטרה קנו את השור. לפי זה לשיטת הרמב"ם (להסבר הר"ן) רב המנונא מיירי דדוקא בשור לחרישה ועומד לטביחה, היינו שדנים בשכר השור מהחרישה או מהדומה לו - שמכרוהו חי, כלומר שלא הרויחו מבשרו, אף שמלכתחילה קנו את השור לטביחה. ומוסיף שם לפרש דמה שכתב הרמב"ם "ואפילו לקחו שור לטביחה" הכונה שזו הייתה תחילת השתתפותם, עיין שם בהמשך דבריו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

השאלה שאנו דנים בה בנדו"ד, כאשר אחד מבני הזוג הביא חלק מרובה והאחר הביא חלק מועט, וערך הדירה עלה מעבר להשקעה. נראה לנו שהרישום בחלקים שווים הוא מעין תנאי לעניין אופן חלוקת הריווח, שהתנו ביניהם לחלוק לכל הפחות את הריווח בחלקים שווים, דאף שלעניין הקרן אפשר שאין ברישום משום כוונת מתנה, מכל מקום כיון ששניהם נתנו את הכסף לרכישת הדירה (בין אם מהון עצמי או שנטלו יחד הלוואה, שהרי הדבר נחשב ככסף של שניהם), והטילו לכיס זה מנה וזה מאתים, הרי שבאופן הרישום הסכימו ביניהם לחלוק את הריווח בחלקים שווים.

ואף אם יבוא החולק ויאמר שאין ברישום כל ראייה והתנאה, מכל מקום אין אנו צריכים לעצם הרישום, כיון שמעיקר הדין שנים שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים, חולקים הריווח בחלקים שווים, לאחר חישוב הקרן. דודאי דירה של בני זוג שנועדה למגורים, דינה כשור לחרישה ועומד לחרישה, לפי כל הפירושים (למעט הראב"ד, שכבר נתבאר שאין לומר קים לי כוותיה), שלא נקנתה הדירה כדי למכרה ולהתחלק בתמורתה, בניגוד לדירות להשקעה שבהם יש לדון (גם אם דינם כשור לחרישה או טביחה ועומד לטביחה, ומה הדין להלכה להסבר הראשונים הנ"ל). אולם דירת מגורים של בני זוג, היא בכלל שור לחרישה ועומד לחרישה, שבכל עניין ולכ"ע השכר לאמצע. (ואין זה דומה למטבעות ישנות שנעשו חדשות, דכאן השקיעו כסף וקנו דירה, ולא כל אחד הביא חלק בקרקע. אם למשל יהיו להם שתי חלקות קרקע צמודות, ויחברו את שתי חלקות הקרקע לאחת, ולאחד יהיה שלישי ולשני שני שלישי, הרי שחיוב ההשכחה יהיה לפי חלקו של כל אחד, שהרי זה כמטבעות ישנות ונעשו חדשות, (וכן הדין בהטילו מטבע זר ועלה שער, שכל אחד יקבל לפי חלקו), מה שאין כן כשהביאו כסף וקנו דירה, ואכמ"ל).

קניית הדירה הינה בבחינת שור לחרישה ועומד לחרישה ולבסוף מכרוהו, דסוף סוף אי אפשר לחלק אחד בלא חלק חברו, ולרי"ף בכל עניין כשמכרוהו חולקים בשווה, דקיי"ל כרב המנונא, וכאן ודאי לא לקחוהו בתחילה לטביחה, וגם לא שייך בדירה לטביחה.

גם לשיטת הר"י והרא"ש (שלדעת חלק מהאחרונים קיי"ל כוותיהו), הטעם שחולקים בשווה מפני שאומדנא דמוכח שדעתם לחלוק בשווה, מדלא התנו לחלוק לפי מעות. בפרט בנדו"ד שעשו הסכם ממון לפני הנישואין, מדוע לא התנו שאופן רישום דירה וכד' יקבע לפי ההשקעה של כסף שיביא כל אחד מהם, ומכל מקום הרא"ש ס"ל דאומדנא דמוכח אינו טעם יחידי, וס"ל גם טעם הירושלמי, ועל כן גם לרא"ש יחלקו בשווה.

כמו כן צריך עיון לשיטת הרמב"ם דדווקא נתעסקו יחדיו חולקים בשווה, הרי שבדירה לא בא הריווח מההתעסקות אלא מהממון בלבד. אמנם אפשר דאם נפרש את הרמב"ם כטעם הירושלמי, אם כן יכול לומר בעל החלק המועט לבעל החלק המרובה, שאילולי חלקי המועט לא יכולת לקנות דירה כזו אלא דירה אחרת, וממילא לא יכולת להרוויח בדירה כפי שהרווחת בדירה שקנית מכסף המרובה ומכספי המועט, ובזה שייך טעם הירושלמי לחלוק בשווה, אף שאין כאן חכמת התעסקות. אך טעם זה לא שייך בנדון דידן, דודאי יכול לקחת משכנתא לבד ולקנות רק מהלוואות ומתנות מההורים. אך מכל מקום גם לרמב"ם יחלקו בשווה, דשייך בזה הטעם של מזלא דבי תרי עדיף.

לפי זה נראה דשני בני זוג שקנו דירה, והאחד הביא ממון רב והשני חלק מועט, אף במקום שנפסוק שאין ברישום בטאבו משום כוונת מתנה, מכל מקום היינו דווקא לעניין הקרן, אבל לעניין מה שעלה מחיר הדירה מעבר למחיר הקרן, יחלקו הריווח בחלקים שווים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נעיר שגם בהתאם לחוק המקרקעין, הואיל והדירה רשומה על שם בני הזוג, לאחר ניכוי החובות (הלוואה להורים) וכספים שאינם ברי איזון (מתנה שנתנו ההורים לבעל), הרי שיתרת התמורה מתחלקת בחלקים שווים.

לאור האמור אופן חלוקת הדירה של בני הזוג תהיה כדלהלן:

מתמורת המכירה ישולמו כדלהלן:

1. ישולם החוב להורי הבעל בסכום של 1,200,000 ש"ח צמוד למדד מיום ההלוואה עד ליום הפרעון.

2. ינתן לבעל סכום של 800,000 ש"ח.

3. ישולמו חובות ישירים שעל הדירה (כמו, מיסים, הטלים, שכ"ט, חלק האישה בשמאות – אם לא שולם וכד').

4. ביתרה שתשאר יחלקו שני הצדדים בחלקים שווים.

שתי הערות נחוצות בעניין חלוקת הדירה:

בתאריך 10.3.19 מונו באי כוח הצדדים ככונסי נכסים למכירת הדירה. באת כוח האישה הודיעה לבית הדין כי האישה דורשת שהמכירה תעשה בדרך של כינוס נכסים.

הוגשה לבית הדין (בתאריך 3.4.19) חוות דעת שמאית המעריכה את שווי הדירה בגבולות 4,200,000 ש"ח. יתכן וניתן לקבל מחיר גבוה יותר, אך איננו בטוחים שמחיר קבוע יתקבל דווקא בדרך של כינוס.

אם הצדדים יגיעו להסכמה שמי מהם ירכוש את הדירה, וכן באשר למחיר הדירה, הכינוס יתייתר. אולם אם תוך ארבע עשר יום נקבל הודעה ממי מבאי כוח הצדדים שהוא עומד שמכירת הדירה תעשה בהליך של כינוס נכסים, הרי שבאי כוח הצדדים ימונו ככונסי נכסים למכירת הדירה.

ז. דמי שימוש מחודש אפריל ועד יולי

במסגרת ההחלטה ביום מתן הגט נקבע כי האישה תישאר בדירה עד לחודש אפריל 2019. לאחר מכן טענה האישה כי אינה רוצה לעזוב את הדירה עד לסוף שנת הלימודים. ניתנה לאישה ארכה נוספת, ונקבע שבית הדין יקבע אם תשלם דמי השימוש על מגוריה בחלק הבעל בדירה (ראה החלטת בית הדין מיום 10.3.19).

לאחר העיון נראה שהואיל והשארות האישה בדירה נבעה ממניעים נכונים, שהילדים לא יצטרכו לעקור למקום אחר, נסיעות לבתי ספר וכד', דבר שהוא גם אינטרס מובהק של הבעל. כמו כן גם הורי הבעל נהנו מהמגורים בקרבת הילדים (ראה שורה 302 לפרוטוקול הדיון מיום 20.5.19), הרי שאין לחייבה בדמי שימוש בדירה, כאשר השקול שהעלתה להישאר בדירה הנוכחית, נכון בהחלט לטובת ילדי הצדדים, שגם הבעל מחויב לכך.

לאור האמור האישה פטורה מתשלום דמי שימוש בגין היותה בדירה בתקופה אפריל – יולי 2019.

ח. מועד הקרע ואיזון משאבים

המועד שבו יש להתחיל את חישוב איזון המשאבים הוא הנישואין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הצדדים נישאו זה לזה כדמו"י בתאריך כ"ט באייר תשס"ה (7.6.05) משכך אין מחלוקת כי ממועד זה יש לחשב את איזון המשאבים.

המחלוקת בין הצדדים הינה ביחס למועד הקרע.

בתאריך כ"ח באדר ב' תשע"ט (4.4.19) הגישה באת כוח הבעל את כתבי טענותיה ביחס למועד הקרע. באת כוח האישה אמנם לא הגישה כתבי טענות בעניין, אך הביעה מספר פעמים את עמדתה כי מועד הקרע הינו ביום הגשת הבקשה לשוב סכסוך, קרי ב' בניסן תשע"ח (18.3.18).

באת כוח הבעל מתבססת על הטענה כי נערך מעקב אחרי האישה, וכבר בתביעת הגירושין נטען כי יש ראיות למעשה כיעור (חיבוק ונשיקה עם גבר זר), תוך הצגת אסמכתאות (תמונות ודו"ח מעקב). כל זאת בתאריך י"א באדר תשע"ח (26.2.18), כשלשה שבועות קודם למועד הגשת התביעה לשוב סכסוך.

באת כוח הבעל מציינת את שמו של אותו גבר, וכן המציאה תמונות ממעקבים שנערכו מאוחר יותר, בסוף חודש מרץ 2018.

באת כוח הבעל הוסיפה וטענה כי יש פירוט שיחות יוצאות של האישה עם אותו גבר, סך הכל 50 שיחות שיצאו ממכשיר האישה לאותו גבר, בין החודשים דצמבר 2016 ועד אוקטובר 2017, כאשר לעיתים מדובר במספר שיחות באותו יום.

כמו כן ציינה שיש להם פרוט של שעות גלישה ממכשיר האישה בשעות מאוחרות בלילה (23.30), ובשעה מוקדמת בבוקר.

משכך מבקשת באת כוח הבעל לקבוע את מועד הקרע לתאריך ספטמבר 2016.

יאמר, בעניין מעשי הכיעור הנ"ל בסוף חודש פברואר 2018 – מרץ 2018, אכן הבעל הציג ראיות לכאורה למעשי כיעור. אולם ביחס למעשי כיעור קודמים, לא הוצגה כל בדל של ראיה. גם מבחינה כמות השיחות, מדובר בכחמישים שיחות במשך עשרה חדשים. זה עדיין לא מעשה של כיעור, בשום קנה מידה. מה עוד, שגם אם היה מדובר בכמות גדולה ביותר, אין מקום לקבוע כי שיחות טלפון הינן מעשי בגידה או כיעור. וכי אפשר להגיש כתב תביעה על סמך דמיונות והשערות, ולקבוע כי אם האישה דברה עם אותו גבר בטלפון, היא אכן בגדה בבעלה? התשובה שלילית לחלוטין.

באת כוח הבעל בקשה לקיים דיון הוכחות ולחקור את האישה בעניין. בית הדין מבהיר כי לא ייתן לחקור אלא כשמוצגות לו ראיות לכאורה. בית הדין אינו מאפשר חקירות "דייג" (fishing בלע"ז). בית הדין מאפשר לחקור כאשר מוצגות ראיות לכאורה, ונדרשת חקירה לאמת או להכחיש את הראיות לכאורה, לבססן או להפריכן. אולם כאשר נטענות טענות שאין בהן אפילו שמץ של לכאורה, ודאי ללא בסיס, חשדות בלבד, בית הדין לא יאפשר את חקירה. חקירת חשדות, אינן בתחום הדיונים שיעשו בערכאה שיפוטית. לבית הדין יש להציג ראיות או ראיות לכאורה. הצגת חשדות בלבד, עם מסקנות, אינן מהוות ראיה עליה ידון בית הדין. משכך אין מקום לקיים חקירה, כאשר לא הוצגו אף לא טענות לכאורה.

מאחר והבעל לא הציג ראיות לכאורה על תקופה שלפני סוף פברואר 18, לא בכתב התביעה ולא בכתב הטענות שהוגש לאחר מכן בעניין מועד הקרע, אין מקום לקיים דיון הוכחות על חשדות בלבד ללא ראיות לכאורה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

באשר לראיות שהוצגו בכתב התביעה, אך יש בהן ראיות לכאורה למעשה כיעור. אמנם בכתב התשובה (סעיף 36) טענה באת כוח האישה כי החיבוק והנשיקה היו בניגוד לרצונה, אולם בית הדין לא השתכנע שכך היה. שאם כן מדוע המשיכה להיפגש עם מי שעושה מעשים מגונים בכוח (ראה סעיף 37 לכתב התשובה). ומדוע לא הוגשה תלונה למשטרה בעניין? יצוין כי מעשה זה כפי שמתואר בכתב התביעה, מוגדר הלכתית כמעשה כיעור.

אין זה פשוט לקבוע כי מועד הקרע יקבע מיום שבו יש ראיות על מעשה כיעור. כיון שאין לפנינו שאלה הלכתית אלא חוקית אזרחית, שהרי האישה התגרשה, ויתרה על כתובתה וכו', משכך ביחס לחוק יחסי ממון, ספק אם כל כיעור יחשב כקרע. יש לבחון את העניין לגופו. כל מקרה, כל נידון, וכל בעלי דין – לגופם, ואכמ"ל.

לדעתנו, מעשה של כיעור, אם הבעל ידע על מעשי הכיעור, ובכל זאת החליט להמשיך את החיים המשותפים, לנהל משק בית משותף, הרי שאין לקבוע כי במעשה הכיעור נוצר קרע. אמנם לעיתים מבחינה הלכתית יהיה למעשה הכיעור השלכות לזכויות הלכתיות, אך ביחס לזכויות האזרחיות, כל עוד הבעל ידע והחליט להמשיך לנהל משק בית משותף או לנהל את החיים המשותפים, אי אפשר לקבוע שיש כאן קרע ביחס לחוק יחסי ממון.

אולם אם בסמוך ונראה למועד הידיעה, תוך 30 יום, הגיש בקשה לישוב סכסוך, הרי שבמקרים בהם לדעת בית הדין מדובר במעשה כיעור שאינו מתאים לאשת איש, יש לראות את מועד הקרע ממועד זה, שהרי בפועל הבעל כמעט לאלתר הפסיק את החיים המשותפים, הודיע על רצונו להתגרש באמצעות הגשת בקשה לישוב סכסוך, ויצר את הקרע (בקשה לישוב סכסוך) בגין אותו מעשה כיעור. כך שמעשה הכיעור הוא תחילת הבקשה לישוב סכסוך, ותחילתו של הקרע. מה שאין כן אם השתהה הבעל והמשיך את חיי הזוגיות, האישיים או הכלכליים, הרי שיש נתק בין מעשה הכיעור לבקשה לישוב סכסוך, ומשכך יחל הקרע במועד הגשת הבקשה.

במקרה שלפנינו, בין המועד הראשון של הראיות לכאורה, למועד הבקשה לישוב סכסוך, עברו שלשה שבועות בלבד. משכך יש לראות את תחילתו של הקרע ממועד המעשה כיעור הסמוך לו.

יתכן ואם היה מדובר בפרק זמן ארוך יותר (ידיעה לאחר זמן על מעשה הכיעור וכד'), היה מקום לקיים בדיקה נוספת בעניין גרסת האישה למעשי הכיעור. אולם הואיל ומדובר בשלשה שבועות בלבד, שהנפקות מועטת, בית הדין פסק בזה בהתאם לשקול דעתו והבנתו בראיות לכאורה ובתגובת האישה.

במקרה שלפנינו אנו סבורים כי יש ראיות לכאורה למעשה כיעור (מסוף פברואר 18), וכי התשובות שנתנה האישה לא נראות לבית הדין. הדברים אמורים ביחס למועד הקרע בלבד, ואין במעשה הכיעור כדי להפסיד לאישה את זכויותיה מלפני מועד הקרע, זכויות בהתאם לחוק יחסי ממון, שכאמור פרשנותו אזרחית ולא הלכתית. לכן אין לשנות את אופן איזון המשאבים בחלוקה שווה בין הצדדים. כאמור, הפרשנות לחוק יחסי ממון הינה פרשנות אזרחית, וגם אם היה כאן מעשה של כיעור, אין לקנוס את האישה למפרע ולשנות את אופן איזון המשאבים וחלוקתם בשווה בין בני הזוג, כפי שכבר נקבע בפסיקה האזרחית.

כאמור, הדברים אמורים ביחס לזכויות בהתאם לחוק יחסי ממון. הזכויות ההלכתיות, כתובה ומזונות אישה, אין בהן נפקות, מאחר והאישה ויתרה על כתובתה, וכן הצדדים התגרשו ואין מקום לתביעת מזונות אישה, כך שהדיון בעניין התייתר.

לאור האמור, בית הדין פוסק כי מועד הקרע הינו בתאריך י"א באדר תשע"ח (26.2.18).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

איזון המשאבים בין הצדדים יהיה בהתאם לחוק יחסי ממון בחלוקה שווה, כאשר המועדים הקובעים הם: מיום הנישואין (7.6.05), ועד למועד הקרע כנ"ל (26.2.18).

באי כוח הצדדים יודיעו תוך 21 יום לבית הדין אם יש להם אקטואר מוסכם לבצוע איזון המשאבים. במידה ולא יגיעו להסכמות, ימנה בית הדין אקטואר לנ"ל.

האקטואר יבחן בין השאר גם את יתרות הזכות בכל חשבונות הבנקים של הצדדים, בין חשבונות משותפים ובין חשבונות נפרדים, נכון למועד הקרע.

בית הדין מורה לצדדים להעביר באופן מיידי כל מסמך רלוונטי הקשור לזכויותיהם.

בית הדין יראה בחומרה כל עיכוב בהעברת החומר לאקטוארית, בפרט לאור התסקיר שקבלנו ולפיו המשך ההתדיינויות הרכושיות פוגעות בילדים, ויש לסיים את העניין בהקדם.

ט. הוצאות משותפות לאחר מועד הקרע

לא הוצגו כל הוכחות לטענת הבעל ששילם יותר מהאישה, לאחר מועד הקרע באחזקת הבית. גם אם כן, דעתנו שפרע כן מנדבת לבו ומהסכמתו, ואין על האישה כל חיוב לשלם מכספה את הוצאות הבית. יכול גם הבעל להפסיק לשלם את הוצאות הבית, לפנות לערכאה שיפוטית, שתעשה סדר כלכלי בהוצאות הבית. משלא עשה כן והסכים לפרוע מזונות האישה והילדים, אינו יכול לתבוע מהאישה שתחזיר לו מה שנתן.

אנו סבורים כי מה שנתן האב לפרנסת המשפחה באותה תקופה קשה, נתן מנדבת לבו הטוב, ולא על מנת לתבוע ולהיפרע אחר כך מבת זוגו. אשר על כן אין לחייב את האישה בתשלום חוב זה לבעל.

י. איזון הרכבים והמיטלטלין

בעניין הרכבים, דעתנו שרישום הפורמאלי של הרכב שברולט אימפלה, גם אם ההלוואה משולמת על ידי החברה, הרי זה חלק משכרו של הבעל. לכן גם השברולט אימפלה הינה ברת איזון, והרישום הפורמאלי אכן מלמד שהרכב שייך לבעל. העובדה כי הבעל התחייב לחברה להעמיד לה את הרכב עם סיום תשלום ההלוואה, גם כן אינה מוכיחה על בעלות החברה. כידוע חברות רוכשות למנהלים רכבים, הרכבים הינם של המנהלים, אך משיקולי מס מבוצעים ההלוואות בדרכים שונות דרך החברה. לכן דעתנו כי הרישום הרשמי קובע, וכי הרכב שייך לבעל.

לכן יש לשום את שני הרכבים (איסוזו דימקס ש"י 2005, הרשום ע"ש האישה, ושברולט אימפלה שע"ש הבעל) נכון למועד הקרע, לפי מחירון של לוי יצחק, ולאזן את תמורתם.

לעניין החיפושים – האישה טוענת כי היא שופצה בסך 70,000 ש"ח מהכספים המשותפים, ראה שורה 66 לפרוטוקול מיום ג' באדר ב' תשע"ט (10.3.19). קשה לנו לדעת אם אכן כדבריה או לא. מסתבר גם שאין קבלות בעניין. לכן יש לפנות לשמאי רכב שיעריך את שווי הרכב ביום קנייתו, לפני הנישואין (בערך) ואת ערכו כיום. ברור שאם ערך הרכב עלה, הייתה השקעה ברכב, ואם לא עלה, אין מקום לאזנו במסגרת איזון המשאבים. אנו מניחים ששווי הרכב כיום, לאחר 15 שנה, לא עולה על שווי בזמן קנייתו, כך שלכאורה השומה מיותרת, אלא אם כן מי מהצדדים יודע אחרת.

כמו כן יש לחלק את המיטלטלין בחלקים שווים, וכפי שכבר נכתב בהחלטה אחרת בעניין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כיון שנראה לנו שב"כ הצדדים לא מצליחים לסדר נושא זה, וחלוקה של המטלטלין והרכבים צריכה להיעשות ולהסתיים, במידה ובאי כוח הצדדים לא יגיעו להערכה וחלוקה מוסכמת תוך 60 יום, יביאו תמצית טענותיהם לבית הדין (עד 4 עמודים כ"א), ובית הדין יכריע בדרך של אומדנא.

יא. משמורת וזמני שהות

הוגש לבית הדין תסקיר שירותי הרווחה ת"א מיום ב' בסיון תשע"ט (5.6.19). בתאריך ג' בסיון תשע"ט (6.6.19) התבקשה תגובת הצדדים למסקנות התסקיר. בית הדין ציין כי מדובר בתסקיר עצוב ביותר, מאחר ולפי התסקיר הילדים סובלים מאד מהליך הגירושין שמשפיע עליהם בצורה השלילית ביותר, והמה בכתובים, והאריכות אך למותר.

בית הדין ממתין לתגובת הצדדים, ותינתן החלטה נפרדת בעניין.

יב. פסק הדין

לאור כל האמור לעיל, בית הדין פוסק כדלהלן:

א. חברת [ד'], מניותיה, חלקו של הבעל בחברה ובפירות שיש לו מכוח היותו בעל מניות, הם שלו בלבד, ואין לאישה חלק בהם.

אולם כספים שנזקפו לזכותו של הבעל בקרנות השתלמות, קופות גמל, קרנות פנסיה, חשבונות בנק אישיים וכד', הם פרי עבודתו, כספים אלה יש לאזנם במסגרת הגירושין.

ב. עסק של האישה [ל'], המוניטין, הבעלות והזכויות בעסק עצמו, הם של האישה בלבד.

הדברים אמורים ביחס לעסק עצמו – מוניטין וכד', אך לא ביחס לזכויות שצברה האישה באופן אישי כתוצאה מעבודתה בעסק, כמו חסכונות, קופות גמל, פנסיה וכד', אותם יש לאזן, כפי שיש לאזן כספים שצבר הבעל בקרנות וקופות שעל שמו, וכנ"ל.

ג. דירת הצדדים ברחוב [ש'] ת"א, הרשומה על שם שני הצדדים בחלקים שווים:

מתמורת מכירת הדירה, בתחילה יש להחזיר להורי הבעל, סכום של 1,200,000 ש"ח (צמוד למדד מיום מתן ההלוואה ועד ליום הפירעון).

ד. בנוסף בתמורת מכירת הדירה יש לבעל סכום של 800,000 ש"ח שאינו בר איזון והוא שלו לבדו. סכום זה אינו צמוד ואינו יחסי בשווי הדירה. סכום זה יתווסף לחלקו של הבעל בתמורת מכירת הדירה.

ה. 200,000 ש"ח שניתנו ע"י ההורים לפירעון חוב המשכנתא (שהייתה על שם שני בני הזוג), הינה מתנה לשני בני הזוג, והסכום הנ"ל, וכן סכום נוסף של 35,000 ש"ח שנטען שניתן במתנה, הינם לשני בני הזוג, וסכומים אלה לא ינוכו מתמורת מכירת הדירה לטובת הבעל.

ו. תמורת מכירת הדירה, בניכוי הנ"ל בסעיף ג' וסעיף ד', תתחלק בין הצדדים בחלקים שווים.

הוגשה חו"ד שמאית ששווי הדירה הינו בגבולות 4,200,000 ש"ח. במידה והצדדים לא יגיעו להסכמה מי מהצדדים ירכוש את חלקו של השני, ויסכימו בעניין המחיר, ימונו באי כוח הצדדים ככונסי נכסים למכירת הדירה. הגם שדעתנו שמיקסום שווי הדירה יכול להיעשות דווקא שלא בדרך כינוס, אולם לאור החשדנות היתירה בין הצדדים, אנו חוששים שאין מנוס

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ממינוי באי כוח הצדדים ככונסי נכסים. יודיעו באי כוח הצדדים לבית הדין תוך שבעה ימים את החלטתן בעניין.

ז. בית הדין פוטר את האישה מתשלום דמי שימוש (בחלקו של הבעל) לחדשים אפריל – יולי.
ח. בעניין איזון משאבים של כספים וזכויות, ראו החלטת בית הדין מיום ב' בסיון תשע"ט (5.6.19), וראה גם בגוף פסה"ד כאן.

ט. דוחים את טענת הבעל לקבל החזרים על הוצאות שהוציא בבית בזמן הקרע.

י. בעניין הרכבים והמיטלטלין – ראה בגוף פסה"ד לעיל.

יא. בעניין משמורת וזמני שהות תינתן החלטה נפרדת, לאחר קבלת תגובת הצדדים או לאחר שיעבור זמן התגובה.

יג. בשולי פסק הדין

בשולי פסק הדין בעניין הרכוש, אנו פונים לשני הצדדים (וכן למשפחות הצדדים, לאור התסקיר מיום ב' בסיון תשע"ט (5.6.19)), שלא לערב את ילדיהם במחלוקות העבר, הווה ועתיד. הילדים מחוץ לתחום. הדברים שנכתבו בתסקיר בעניין הילדים, כואבים ביותר, ועל ההורים מוטלת האחריות לגדלם באופן הראוי והנכון ביותר, ללא משקעים עד כמה שניתן.

כמו כן, אנו דורשים שסכומים המגיעים לאישה בהתאם לפסק הדין, יגיעו לידה בהקדם, על מנת שתוכל לפתוח פרק כלכלי חדש.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ד בסיון התשע"ט (27/06/2019).

הרב צבי בן יעקב – אב"ד, הרב יצחק הדאיה, הרב משה בצרי

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה